

μεταφραστής. Ὁ κόσμος, ὡς εἶπον πολλοὶ πολλάκις πρὸ ἡμῶν, εἶναι ὡς τις σκηνὴ θεατρικὴ ὅπου ἔρχονται καὶ ὄθιν ἀπέρχονται ἀκαταπαύστως οἱ δραματούργοι, τόσο ἵσως εὐκολώτερον λησμονούμενοι ὑπὸ τῶν ζώντων, ὅσω πλέον εὐηργετήθησαν οὗτοι παρ' ἐκείνων. Ἀλλ' ἡ ἐκ μέλους ἡμῶν λήθη τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος εἶναι ἀντικρὺς ἐγκλημα· ἀπάτριδας καὶ δούλους ὄντας, ἔδωκαν πρὸς ἡμᾶς πατρίδα, ἐλευθερίαν καὶ δικαιώματα, πατρίδα τῆς ὁποίας τὰ θεμέλια ὠκοδομήσαν διὰ τῶν ὀστέων, καὶ ἐπαγίωσαν διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν.

Ἰδοὺ τί λέγει περὶ τοῦ μεταφραστοῦ ὁ ἐκδότης Κ. Ἐμ. Ἀντωνιάδης·

«Ὁ μεταφραστὴς τοῦ βιβλίου τούτου Σ. Κανέλος, ἦτον ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους τοῦ ἔθνους μας ἐγεννήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν (*) ἤκουσε τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς σπουδῆς τοῦ ἀπὸ τὸν Πρώτον, διδάσκαλον τότε τῆς κατὰ τὸν Κουρτουσιερίτη σχολῆς. Ἐπέδωκε κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν σειράν τῶν μαθηματικῶν· ἐντὶσχολήθη εἰς διαφόρους μελέ-

Στέφανος Κανέλος.

τας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν ποιητικὴν τῆς γλώσσης μας, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ εἰς τὰ Λυρικά τοῦ Χριστοπούλου πρῶτη δοκίμιά του. Μετέβη ἔπειτα εἰς τὴν Εὐρώπην· ἐσπούδασε τὴν Ἱατρικὴν εἰς τὴν Βιέννην καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Γερμανίας, τὴν Φιλοσοφίαν καὶ διαφόρους ἄλλας ἐπιστήμας· ὑπῆγε μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Παρισίους ὅπου ἀκροάσθη διάφορα μαθήματα, καὶ ἐπ' ὅπου τὸν ἴσμεν εἰς τὸ φιλολογικὸν στά-

διον κριτικὸν καλὸν, μαθηματικὸν κ. τ. λ., ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν καταχωρηθείσας διατριβάς του, ἄλλας μὲν ἀνωνύμους καὶ ἄλλας μὲ τὸ ὄνομά του.

«Ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἱατρικὴν τέχνην του, ἀλλ' ὀλίγον ἰδόθη εἰς αὐτὴν· αἱ κυρίως μελέται του, τὰς ὁποίας ἔκαμε μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν ἀπέβλεπον εἰς τὴν Σωκρατικὴν φιλοσοφίαν, λεγομένην τέχνην τοῦ βίου, δηλαδὴ τὴν παιδείαν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ στήθους.

«Αἱ τραγικαὶ περιστάσεις τῆς ἐπαναστάσεώς μας τὸν ἐδύσαν· ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀφεὺ διέτριψεν ὀλίγον καιρὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἀλ. Υψηλάντη, μετέβη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου συναγωνιζόμενος ἐσυντελοῦσε τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ ἐνεπείρῃ τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ἀρμονίαν εἰς τὰ πράγματα, καὶ νὰ ἐμφυτεύσῃ τὰ ἀληθῆ τοῦ πατριωτισμοῦ φρονήματα εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν συναγωνιζομένων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν· ἐνθουσιασμένος δὲ εἰς ἄκρον διὰ τὴν ἐλευθερίαν, ἐκύνησε διάφορα ποιητήματα διατρίβων εἰς Ὑδραν, ἄξια τῆς πολυμαθείας καὶ ζωηρᾶς φαντασίας του. Μετέφρασε δὲ, ὡς εἶπα, καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίδιον εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσάν μας, ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὁποίου φαίνεται, ὁποίων αἰσθημάτων ἄνθρωπος ἦτο, καὶ ὁποίας ὁρῆας ἰδέας εἶχεν.

«Ἀκάματος διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους του, ἀπεφάσισε νὰ συντροφεύσῃ καὶ τὸν διορισθέντα ἀρροστήν κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς Β'. περιόδου τῆς Προσ. Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος Ἐμ. Τουμπάζην, εἰς Κρήτην, ὅπου καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1823 ἔτους.

«Σεβόμενοι τὴν μνήμην τῆς φιλίας, καὶ τὰ σπάνια προτερήματα τοῦ μακαρίου Κανέλου, διὰ τὰ ὁποία καὶ ὁ Καραῆς τὸν ἐμύσασεν εἰς τὸν Παράδεισον τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, (*) τῶν διαπρεφάντων μάλιστα εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος τῶν ἀγῶνα, δὲν ἐτολήσαμεν κ. τ. λ.»

Προετιμήσαμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς συντόμους ταύτας βιογραφικὰς εἰδήσεις, ἵνα μὴ κατακριθῶμεν ἐπὶ φιλοπροσωπία, καθὼ συνδεόμενοι διὰ συγγενικῶν δεσμῶν μετὰ τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρός. Ἐπειδὴ δὲ δὲν πρόκειται νὰ γράψωμεν βιογραφίαν, ἐξαιτούμεθα τὴν ἀδειαν νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινα, προσαποδεικνύοντα ὁποιοὶ ἦσαν οἱ προπαρασκευάσαντες διὰ μόχθων, καὶ θυσιῶν, καὶ αὐταπαρνήσεως τὴν ἐνεστῶσαν πολιτικὴν ἡμῶν ὑπαρξιν.

Δύο κυρίως αἰσθήματα ἐπεκράτουν ἐν τῷ Σ. Κανέλῳ, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως καὶ ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς φιλοστοργία. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἐδέσποζον ὅλης αὐτοῦ τῆς ὑπάρξεως, ὥστε αὐδεμίαν ἵσως σπουδαίαν πράξιν ἐπεχείρησε καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ, μὴ ὀδηγούμενος ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων τούτων, ἢ μὴ ἔχων σκοπὸν αὐτά. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν δύο τούτων αἰσθημάτων, τὸ ἰσχυρότερον ἦτο ἀναντιρρήτως ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα. Ὅθεν αἱ σπουδαὶ αὐτοῦ εἶχον τὸν διπλοῦν ἐκείνον σκοπὸν· διδασθεὶς τὴν ἱατρικὴν ἵνα γείνη χρήσιμος πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, ἐφρόντισε νὰ θησαυρίσῃ καὶ ἄλλον ἐπιστημονικὸν πλοῦτον ἵνα καταστῇ ὠφέλιμος πρὸς τὴν πατρίδα. Καὶ ὅτε ἐπανελθὼν εἰς τὴν γενέθλιον γῆν ἐπίσθη ὅτι οἱ οἰκτεῖοι αὐτοῦ δὲν εἶχον ἀνάγκην χρηματικῆς συνδρομῆς, δὲν μετήλθε τὴν ἱατρικὴν, ἀλλ' ἐργαζόμενος νυχθημερόν, ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν,

(*) Τὴν 9 Μαρτίου τοῦ 1792 ἔτους, ἐκ πατρὸς Χίου, τοῦ Ἰω. Κανέλου, καὶ μητρὸς Κωνσταντινουπόλεως· μετέβη δὲ τὸ 1812, μόλις εἰκοσαετής, εἰς Γερμανίαν. Μετὰ ὀκταετὴ φοίτησιν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης, ἐπέστρεψε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1819 εἰς Βυζάντιον, τὸ δὲ 1820, ἀπῆλθεν εἰς Βλαχίαν ἵνα συνιδιάξῃ ἐν τῷ Λυκαίῳ μετὰ τοῦ Βαρδαλάχου, τοῦ Γενναίου καὶ ἄλλων.

(*) «Βλέπω τὸν γενναῖον ἱατρὸν Κανέλον ὅστις ἀπέθανεν εἰς Κρήτην κ.τ.λ.» Λυκούργου κατὰ Λεωκρ. Προλεγ. σ. μδ'.